

## اتحادیه های کارگری

قبلاً فعالیت اتحادیه های کارگری را که موجب شدند قوانین اقتصادی مربوط به دستمزد، تا حدی به ضرر کارفرمایان اجرا گردد، مورد توجه قرار دادیم. ما باز به این موضوع می پردازیم؛ زیرا این نکته که تمام طبقه ی کارگر باید آن را به طور اساسی درک کند، واجد اهمیت به سزائی است.

تصور می کنیم که هیچ کارگر امروزی انگلستان احتیاج به آموختن این نکته نداشته باشد، که هم نفع هر یک از سرمایه داران و هم منافع کل طبقه ی سرمایه دار در آن است، که دستمزدها حتی الامکان تنزل داده شوند. همان طور که دیوید ریکاردو، به نحو انکارناپذیری نشان داده است: محصول کار- بعد از تفریق تمام مخارج مربوطه، به دو بخش تقسیم می گردد. یک قسمت آن مزد کارگران را تشکیل می دهد و قسمت دیگر سود سرمایه داران را. حالا از آن جا که محصول خالص کار در هر مورد مقدار معینی می باشد، بدیهی است بخشی که سود نامیده می شود، نمی تواند افزایش یابد مگر آن که بخش دیگر- که مزد خوانده می شود- کاهش یابد. انکار این مطلب که تنزل دستمزدها مورد نظر سرمایه دار می باشد، مترادف با این ادعاست که بگوئیم افزایش سود به نفع سرمایه دار نمی باشد.

ما خیلی خوب می دانیم، که وسایل دیگری نیز یافت می شوند که موقتاً بر سود می افزایند و آن را تغییر می دهند، در حالی که قانون عمومی را تغییر نمی دهند. اما احتیاج به آن نیست، که در این جا به آن ها بپردازیم.

خوب، اگر میزان دستمزدها به وسیله ی قانون اقتصادی صریح و کاملاً مشخصی منظم شده باشد، پس سرمایه داران چگونه می توانند دستمزدها را

تقلیل بدهند؟ قانون اقتصادی مربوط به دستمزد وجود دارد و تغییرناپذیر می باشد، اما همان طور که دیدیم انعطاف پذیر است و در واقع به صورتی دوگانه. دستمزد می تواند در یک رشته تنزل داده شود: یا به طور مستقیم- یعنی در اثر عادت کردن تدریجی کارگران یک رشته خاص به سطح زندگی پائین تر- و یا به طور غیرمستقیم- یعنی به وسیله ی طولانی تر کردن مدت کار، روزانه (و یا افزودن بر شدت کار در طول همان مدت کار) بدون افزایش دستمزد.

علاقه ی هر سرمایه دار به این که با تقلیل دستمزد کارگانش، بر سود خود بیافزاید، در اثر رقابت میان سرمایه داران یک رشته، تشدید می گردد. هر یک از آن ها سعی می کند، که از رقبای خود ارزان تر بفروشد و اگر نخواهد سود خود را فدا کند، مجبور است که در راه پائین آوردن دستمزدها بکوشد. به این نحو، فشار بر روی دستمزد- که به خاطر منافع سرمایه داران صورت می گیرد- به علت رقابت متقابل آن ها ده برابر می شود. آن چه قبلاً فقط مسأله مربوط به سود بیش تر یا کم تر بود، اکنون مسأله الزام شده است.

کارگران غیرمتشکل برای مقاومت در مقابل این فشار مداوم و پایان ناپذیر، هیچ وسیله ی مؤثری در اختیار ندارند. به این جهت در رشته های تولیدی ای که کارگران آن ها متشکل نیستند، مزد همواره گرایش نزولی داشته و مدت کار دائماً گرایش صعودی دارد. این پروسه، آرام آرام پیش می رود. ممکن است در این جا و آن جا، دوران شکوفائی اقتصادی موجب توقف آن گردد، ولی دوران کسادی بازار بعداً دوباره بیش تر بر سرعت آن می افزاید. کارگران معمولاً رفته رفته به سطح زندگی دائماً پائین تری عادت می کنند و در حالی که بر مدت کار افزوده می شود، دستمزدها بیش تر و بیش تر به میزان حداقل

مطلق خود- یعنی به مبلغی که با مقدار کم تر از آن، امکان حیات و تولید نسل برای کارگر وجود ندارد- نزدیک تر می شوند.

اوایل قرن حاضر (قرن نوزدهم)، یک حالت استثنائی موقتی را تشکیل می داد. استعمال نیروی بخار و ماشین، که به سرعت در حال گسترش بود، کفاف تقاضای مربوط به فرآورده های آن را- که از رشد سریع تری برخوردار بود- نمی دادند. در این رشته های تولید، دستمزدها قاعدهتاً بالا بودند، به استثنای دستمزد اطفالی که به سرمایه داران فروخته می شوند. کار جسمی تخصصی، که بدون آن هیچ اقدامی نمی توانست صورت بگیرد، دستمزد بسیار بالائی داشت. مبلغی که یک رنگرز، یک مکانیک، یک مخملبر و یا بافنده دستی در آن ایام دریافت می داشت، امروز به نظر افسانه آمیز می آید. همزمان با آن، حرفه هائی که به وسیله ی ماشین ها کنار زده شده بودند، محکوم به مرگ تدریجی بودند. البته ماشین های جدیدالاختراع، رفته رفته کارگرانی را که مزد زیادی دریافت می کردند، کنار زدند و ماشین هائی اختراع شدند که خودشان ماشین می ساختند و در واقع کالاهای ماشینی نه تنها تکافوی تقاضای موجود را می دادند، بلکه بیش از آن نیز عرضه می کردند. وقتی در ۱۸۱۵، در اثر صلح عمومی، دادوستد مرتب دوباره برقرار گردید، دوره ی ده ساله شکوفائی اقتصادی، تولید اضافی و بحران از نو آغاز گردید. تمام مزایائی که کارگران در دوران های شکوفائی اقتصادی گذشته به دست آورده بودند و احتمالاً در اثنای دوران تولید اضافی فراوان، حتی بر آن ها افزوده شده بود در ایام رکود بازار و بحران، بار دیگر از چنگشان بیرون آورده شد. به زودی- و بعد از آن که دستمزد کارگران غیرمتشکل دائماً به

حداقل مطلق نزدیک تر می شد. افرادی که در کارخانه های انگلستان کار می کردند، مشمول قانون عمومی مزد گردیدند.

البته در این میان اتحادیه های کارگری، که از ۱۸۲۴ قانونی شده بودند، نیز وارد صحنه گشتند و وقت آن هم واقعاً فرا رسیده بود. سرمایه داران همواره متشکل هستند و در اکثر موارد احتیاج به هیچ اتحادیه ی رسمی، هیچ نظامنامه و هیچ سرمداری ندارند. تعداد آن ها که در مقایسه با کارگران ناچیز می باشند و این کیفیت که آن ها یک طبقه ی مخصوص را تشکیل می دهند، معاشرت دائمی تجارتي و اجتماعی آن ها با یکدیگر، همه ی این چیزها را زائد می سازد. و بعداً، یعنی وقتی که یک رشته ی صنعتی در یک منطقه مسلط شده باشد. مثل صنایع نساجی در لانگشیر. تازه آن وقت یک اتحادیه کارگری رسمی سرمایه داران ضروری می شود. برعکس، کارگران از همان آغاز کار بدون تشکیلات نیرومندی. که نظامنامه کاملاً مشخصی داشته باشد که به وسیله ی سرمداران و کمیته های خود اعمال نفوذ نماید، نمی توانند کاری از پیش ببرند. این تشکیلات، به وسیله ی قانون ۱۸۲۴ جنبه ی قانونی به خود گرفتند و از آن زمان به بعد کارگران در انگلستان قدرتی شدند و دیگر توده ی عاجز. و مثل گذشته پراکنده ای. نبودند. به زودی در اثر قدرت، صندوقی که بنا به اصطلاح برادران فرانسوی ما از «پول مقاومت» (صندوق تعاونی کارگران) مالا مال شده بود، بر نیرویی که ائتلاف و کاربرد مشترک آن ها نصیبشان کرده بود، افزوده بود. اینک تمام داستان تغییر کرده بود و پانین آوردن دستمزد و یا طولانی کردن مدت کار، دیگر برای سرمایه دار حکم یک ریسک را داشت.

به این جهت بود، که طبقه ی سرمایه دار آن زمان نسبت به اتحادیه ی کارگری خشم و عناد می ورزید. این طبقه راه و روشی را که مدت های مدید در مورد کندن پوست طبقه ی کارگر اجرا کرده بود، همواره به عنوان یک حق ویژه ی قانونی و مستند خود تلقی می کرد و حالا این دکان در حال تخته شدن بود. جای شگفتی وجود نداشت، که سرمایه داران چار و جنجال شدیدی بر پا کرده بودند و لاقل مثل مالکین ایرلندی امروز، احساس می کردند که حقوق و مالکیتشان لطمه خورده است.

شصت سال تجربیات مبارزاتی، آن ها را کمی صاحب نظرتر کرده است. اکنون اتحادیه های کارگری، ضوابط به رسمیت شناخته شده ای هستند و عملکرد آن ها به عنوان یکی از عوامل تعیین کننده در تنظیم میزان دستمزد به همان اندازه مورد قبول واقع می شود که عملکرد قوانین مربوط به کارخانه ها به مثابه عوامل تعیین کننده تنظیم مدت کار. آری صاحبان صنایع نساجی لانگشیر، حتی از مکتب کارگران، آموخته و حالا یاد گرفته اند که وقتی به نفعشان باشد، چگونه اعتصاب به راه بیاندازند و در واقع به همان خوبی و یا بهتر از هر اتحادیه ی کارگری.

بنابر این، در نتیجه ی تأثیرات اتحادیه های کارگری است، که علی رغم مقاومت کارفرمایان، قانون مزد به تصویب می رسد و کارگران رشته هائی که خوب متشکل می باشند، در وضعی قرار دارند که لاقل تقریباً تمام ارزش نیروی کاری را- که در اختیار کارفرما قرار می دهند- کسب کنند و به همین جهت است، که به کمک قوانین دولتی، مدت کار لاقل از حداکثر طول زمانی - که بیش تر از آن، نیروی کار نابهنگام از رمق می افتد- خیلی بیش تر تجاوز نمی کند. البته این حداکثر چیزی است که برای اتحادیه های کارگری

- به صورتی که در حال حاضر متشکل هستند- اصولاً قابل حصول است. آن هم فقط تحت مبارزات مداوم و با استهلاک عظیم نیرو و پول کارگران. و آن وقت جزروندهای اوضاع اقتصادی، لاقلاً هر ده سال از نو بر دست آوردهای حاصله در یک چشم برهم زدن خط بطلان می کشد و مبارزه ناچار می بایستی از نو آغاز گردد. این حرکت دوران منحوسی است، که راه گریز از آن وجود ندارد. طبقه ی کارگر، همان که بوده است، باقی می ماند و همان طور که پشتیبان چارتیست ما اجمالاً آن را نامیده اند: طبقه ی بردگان اجرتی باقی می ماند. آیا نتیجه ی نهائی آن همه کار، فداکاری و مصائب، باید این باشد؟ آیا این باید برای همیشه هدف غائی کارگران انگلیسی باقی بماند؟ آیا طبقه ی کارگر این سرزمین نباید بالاخره بکوشد، که این دایره ی شوم را بشکافد و راه نجاتی به سوی حرکتی برای الغای سیستم مزد- به طور کلی- پیدا کند؟

هفته ی آینده نقشی را که اتحادیه های کارگری، به عنوان تشکیلات طبقه ی کارگر بازی می کنند، بررسی خواهیم کرد.

## ۲

قبلاً فونکسیون اتحادیه های کارگری را تا حدی که فقط در رابطه با تنظیم میزان دستمزد اقداماتی به عمل می آورند و لاقلاً برخی وسایل برای مبارزه با سرمایه را در دسترس کارگران قرار می دهند، مورد بررسی قرار دادیم؛ ولی بحث ما در باره ی این موضوع به پایان نرسیده است.

ما از مبارزه ی کارگر بر علیه سرمایه صحبت کردیم. مدافعین سرمایه هر چه می خواهند بگویند، مع الوصف این مبارزه وجود دارد، تا زمانی که تقلیل

دستمزد مطمئن ترین و راحت ترین وسیله برای افزایش سود باقی بماند. آری، از این گذشته، تا زمانی که اصولاً سیستم مزد وجود دارد، این مبارزه نیز وجود خواهد داشت. صرف موجودیت خود اتحادیه های کارگری به اندازه ی کافی این واقعیت را به اثبات می رساند؛ زیرا اگر آن ها به خاطر مبارزه بر علیه دست بردهای سرمایه به حقوق کارگران به وجود نیآمده باشند، پس اصلاً برای چه به وجود آمده اند؟ سکوت ثمری ندارد. با هیچ یک از این کلمات زیبا نمی توان این واقعیت زشت را که- جامعه ی کنونی عمدتاً به دو طبقه ی بزرگ آنتاگونیست تقسیم شده است- مخفی کرد. در یکسو سرمایه داران، که تمام وسایل تولید را در دست دارند و در سوی دیگر کارگران که صاحب هیچ چیز جز نیروی کار خودشان نمی باشند. محصول کار طبقه ی اخیر (کارگران) میان این دو طبقه تقسیم می گردد و موضوع مبارزه ی دائمی درست بر سر همین تقسیم است. هر طبقه می کوشد که سهم بیش تری حاصل کند و مطلب عجیب در این مبارزه این است که طبقه ی کارگر، اگر چه فقط به خاطر بخشی از محصول کار خود مبارزه می کند، اکثراً متهم به آن می شود که سرمایه دار را می چابد.

البته مبارزه میان دو طبقه ی بزرگ جامعه، به طور اجتناب ناپذیری، به یک مبارزه ی سیاسی می انجامد. چنین بود مبارزات درازمدت میان طبقه ی متوسط یا سرمایه دار و اریستوکراسی مالک زمین و نیز چنین است مبارزه میان طبقه ی کارگر و سرمایه داران. در هر مبارزه یک طبقه با طبقه دیگر، هدف بلاواسطه ای که به خاطر آن مبارزه می شود، قدرت سیاسی است. طبقه ی حاکمه از سلطه ی سیاسی خود یعنی اکثریت مطمئن خود در هیئت های مقتنه دفاع می کند و طبقه ی پائین تر ابتدا برای به دست آوردن

قسمتی از این قدرت و بعداً برای تمام آن مبارزه می کند تا در وضعی قرار بگیرد که قوانین موجود را در انطباق با منافع و نیازهای خود تغییر بدهد. به این صورت طبقه ی کارگر بریتانیای کبیر سال های مدید با شور و هیجان و حتی با توسل به قهر به خاطر منشور خلق که می بایستی این قدرت سیاسی را در اختیار او قرار می داد، مبارزه کرد. طبقه ی کارگر انگلستان شکست خورد اما مبارزه، آن چنان تأثیری بر روی طبقه ی متوسط پیروزمند باقی گذاشت که این طبقه از آن زمان به بعد خوشحال بود که به قیمت کوتاه آمدن در مقابل مردم زحمتکش، بتواند موفق به آتش بس طولانی تری گردد.

البته در مبارزه ی سیاسی طبقه ای بر علیه طبقه ی دیگر، تشکیلات مهم ترین سلاح است و به همان نسبت که یک تشکیلات صرفاً سیاسی یعنی سازمان چارتیستی مضمحل می شد به همان اندازه تشکیلات اتحادیه های کارگری مرتباً نیرومندتر می گشت تا آن که اکنون به قدرتی رسیده است که هیچ تشکیلات کارگری خارجی قابل مقایسه با آن نیست. چندین اتحادیه ی کارگری شامل یک تا دو میلیون کارگر می باشند و با حمایتی که اتحادیه های کوچک تر و یا محلی از آن ها به عمل می آورند نماینگر چنان قدرتی هستند که هر یک از دولت های طبقه ی حاکمه- چه ویگ و چه توری- مجبورند روی آن ها حساب کنند.

این تشکیلات نیرومند به اقتضای سنتی که در رابطه با ایجاد و تکاملشان در این سرزمین است، تاکنون خود را صرفاً به این وظیفه محدود کرده اند که در تنظیم مدت کار و میزان دستمزد نقشی داشته باشند و برای الغای قوانینی که صراحتاً ضدکارگری می باشند، کوشش نمایند و همان طور که قبلاً گفته شد این امر را درست به همان اندازه موفقیت آمیز انجام داده اند که انتظار آن به



حق می توانست وجود داشته باشد. ولی موفقیتشان از این هم بیش تر بود: طبقه ی حاکمه که با قدرت اتحادیه های کارگری بهتر آشناست تا خود آن ها، در مواردی که دستش باز بود امتیازاتی را به آن ها داد که از این حد نیز پا فراتر می گذاشت. گسترش دادن حق رأی به تمام اولیاء خانواده ها توسط دیسرایلی، دست کم به بخش بزرگی از طبقه ی کارگر متشکل حق رأی داد. اگر او گمان می برد که این انتخابات کنندگان جدید اراده ی خاص خود را ابراز خواهند داشت و در آینده، دیگر رهبری خود را به دست سیاستمداران لیبرال طبقه ی متوسط (سرمایه داران) نخواهند سپرد، آیا آن وقت چنین پیشنهادی می کرد و چنان چه مردم زحمتکش با اداره ی امور اتحادیه های کارگری عظیم، لیاقت خود را برای کارهای اداری و سیاسی نشان نداده بودند آیا او قادر بود که این قانون را به تصویب برساند؟

اتفاقاً همین اقدام دیدگاه تازه ای بر روی طبقه ی کارگر گشود و موجب شد که آن ها در لندن و تمام شهرهای صنعتی اکثریت داشته باشند و به این وسیله، موقعیتی را نسیب آن ها کرد که بتوانند با فرستادن افرادی از طبقه ی خود به پارلمان، در مبارزه با سرمایه از سلاح جدیدی استفاده نمایند. اما باید متأسفانه بگوئیم که در این جا اتحادیه های کارگری وظایف خود را به عنوان حراست کنندگان طبقه ی کارگر از یاد برده اند. حربه ی جدید از ده سال پیش تاکنون در دست آن ها قرار دارد ولی هیچ وقت آن را از غلاف بیرون نکشیده اند. آن ها نباید فراموش کنند که اگر واقعاً در صفوف مقدم طبقه ی کارگر حرکت نکنند قادر به آن نخواهند بود که برای همیشه موقعیتی را که امروزه از آن برخوردار هستند، حفظ نمایند. به راستی این یک موضوع کاملاً غیرطبیعی است که طبقه ی کارگر انگلیس- اگر چه قدرت آن را دارد که چهل

یا پنجاه کارگر را به عنوان نماینده به پارلمان بفرستند- برای همیشه به آن رضایت داده است که نمایندگی خود را به سرمایه داران و عمال آن ها از قبیل وکلای دادگستری، نویسندگان و غیره محول سازد.

علاوه بر این شواهد زیادی وجود دارد که طبقه ی کارگر انگلیس به این آگاهی رسیده است که مدت های مدید در راه غلطی گام برمی داشته است و جنبش کنونی - که صرفاً وقف دستمزد بیش تر و ساعات کار کم تر می باشد- طبقه ی کارگر را به دایره ی شومی انداخته است که هیچ راه فراری از آن وجود ندارد و نیز به این آگاهی رسیده است که نکبت اصلی، کمی دستمزد نیست بلکه خود سیستم مزد است. چنان چه این شناخت در میان طبقه ی کارگر به طور عمومی اشاعه یابد، آن وقت موقعیت اتحادیه های کارگری کلاً تغییر خواهد کرد و آن ها دیگر از این امتیاز برخوردار نخواهند بود که تنها تشکیلات طبقه ی کارگر باشند. در کنار اتحادیه های مربوط به هر یک از رشته های صنعتی و یا در رأس آن ها باید یک شورای متحده، یک تشکیلات سیاسی طبقه ی کارگر، به عنوان یک کل به وجود آید.

به این ترتیب بهتر است که اتحادیه های کارگری، دو موضوع را در نظر داشته باشند: اول این که به سرعت زمان آن فرا می رسد که طبقه ی کارگر این کشور، با وضوح تمام خواستار کسب سهم کامل خود در پارلمان گردد و دوم این که به سرعت وقت آن نزدیک می شود که طبقه ی کارگر درک کند که مبارزه برای دستمزدهای بیش تر و مدت کار کم تر و تمام فعالیت های اتحادیه های کارگری در شکل کنونی شان، خود هدف نبوده بلکه وسیله می باشند، یک وسیله بسیار لازم و ضروری ولی این فقط یکی از وسایلی

است که طبقه ی کارگر برای هدف عالی خود یعنی از بین بردن سیستم مزد به طور کلی، در دست دارد.

به منظور نمایندگی کامل کارگران در پارلمان و هم چنین برای آماده ساختن وسایل از بین بردن سیستم مزد، تشکیلات طبقه ی کارگر در مجموع مورد نیاز است و نه تشکیلات هر یک از رشته های صنعتی به طور جداگانه و بهتر است این برنامه هر چه زودتر تحقق یابد. اگر طبقه ی کارگر انگلیس در مجموع متشکل گردد، هیچ قدرتی در دنیا وجود ندارد که بتواند حتی یک روز در مقابل آن مقاومت نماید.

منبع: مجموعه آثار «مارکس - انگلس» از متن آلمانی  
«اتحادیه های کارگری» انگلس، جلد ۱۹، صفحات ۲۶۰ - ۲۵۴

بازنویس: یاشار آذری

آدرس اینترنتی کتاب خانه: <http://www.nashr.de>

ایمیل یاشار آذری: [yasharazarri@gmail.com](mailto:yasharazarri@gmail.com)

مسئول نشر کارگری سوسیالیستی: یاشار آذری

تاریخ بازنویسی: ۱۳۸۲